

2.974

Freek Vonk, de populairste bioloog van de Nederlandse tv, heeft sinds vrijdag een eigen YouTube-kanaal. Maandagmiddag had Vonk, bekend van zijn avontuurlijke natuurseries voor kinderen, **2.974 abonnees**. „Eindelijk mijn eigen kanaal”, juichte

Vonk vrijdag op Twitter. De NPO heeft lang activiteiten van omroepen en tv-makers op YouTube ontmoedigd. Alles moest exclusief op NPO.nl. Dat beleid lijkt nu te worden versoepeld. Volgende week begint op tv het achtste seizoen *Freeks Wilde Wereld*.

INTERVIEW **JO HOUBEN** DIRECTEUR CULTUUR + ONDERNEMEN

‘Nieuw moreel kompas kunstwereld nodig’

De zaak rond het Stedelijk maakt volgens Jo Houben, mede-samensteller van de Governance Code Cultuur, mede duidelijk dat de sector nieuwe regels nodig heeft.

Door onze redacteur **Arjen Ribbens**

AMSTERDAM. De nieuwe Governance Code Cultuur 2019 lost op zichzelf niets op. Dat zegt Jo Houben, directeur van Cultuur + Ondernemen, mede-opsteller van de maandagmiddag gepresenteerde leidraad voor bestuurders en toezichthouders in de cultuursector.

De code, zegt Houben, biedt een moreel kader waarbinnen dient te worden geopereerd. „Het is vervolgens aan bestuurders en toezichthouders om kwesties op te lossen. En daarbij zullen ook in de toekomst fouten worden gemaakt. Het blijft mensenwerk.”

In een gesprek legt Houben uit waarom de uit 2014 daterende Cultural Governance Code aan vervanging toe was.

Waarom na vijf jaar alweer een nieuwe code?

„De cultuursector heeft veel meer ambities dan de overheid alleen kan financieren. Culturele instellingen realiseren hun plannen daarom steeds vaker met private partijen. Dat stelt nieuwe eisen aan het bestuur en toezicht van organisaties.

„Die nieuwe samenwerkingen slagen niet vanzelf. In de afgelopen periode hebben we verschillende kwesties voorbij zien komen, waar de sector behoorlijk last van heeft gehad. De nieuwe code biedt bestuurders en toezichthouders handvatten en een

Jo Houben: „De culturele sector kent maatschappelijke normen voor goed bestuur nog niet zo goed.”

leidraad om lastige kwesties aan te pakken. Om de buitenwereld een instrument in handen te geven om ons de maat te nemen, hebben we een nieuwe code opgesteld.

„De vorige code heette niet voor niets Cultural Governance Code - dat waren culturele normen. Terwijl we nu een moreel kader met algemeen maatschappelijke normen voor goed bestuur hebben geformuleerd.

„Die normen kennen we in de cul-

turele sector nog niet zo goed.”

Was het morele kader in de vorige code zo onduidelijk?

„Ik denk dat de vorige code het mogelijk maakte dat bijvoorbeeld het Stedelijk Museum Amsterdam is vastgelopen zoals het is vastgelopen (directie en raad van toezicht stapten daar op na een reeks van incidenten, red.). Daar zag je de confrontatie van de wereld van de ondernemers en die

van de publieke sector. Met verzamelars in de raad van toezicht die in het zelfde domein opereerden als het museum. Een casus waarbij heel veel lijnen door elkaar heen liepen, met allerlei gevaren. En tegelijkertijd zag je daar wat er gebeurt als bestuur en toezicht beide kwetsbaar opereren.”

Waarom voorkomt de nieuwe code zulke problemen?

„De aanbevelingen over ongewenste

belangenverstrengeling en tegengestelde belangen zijn in de nieuwe code duidelijker. Dat vraagstuk wordt nu op een andere manier geduid. In de vorige code hadden we het nog over de ‘schijn van belangenverstrengeling’. Dat is er uit. Belangenverstrengeling is ten principale niet te voorkomen. Overal zijn relaties die elkaar raken in het geding en belangenverstrengeling kan voor culturele organisaties nuttig en zelfs nodig zijn. Bijvoorbeeld in het kader van fondsenwerving door bestuurders.

„Het is aan de raad van toezicht om hier heel alert op te zijn en vast te stellen wanneer belangenverstrengeling ongewenst is, bijvoorbeeld als de onafhankelijkheid van een bestuurder of toezichthouder in het geding komt. Dat kan de organisatie ernstig beschadigen, ook omdat de buitenwereld meer dan ooit meekijkt.

„Daarnaast is het begrip ‘tegenstrijdig belang’ toegevoegd. Tegenstrijdig belang moet zo snel mogelijk worden vermeden of worden opgelost.”

Ingewikkeld.

„Ja, het gaat vaak om complexe vraagstukken die niet zwart-wit in een code kunnen worden vastgelegd. Situaties zijn steeds weer anders. In de code is goed aangegeven wie welke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden heeft. Dat daar soms niet goed mee omgesprongen wordt, kan geen enkele code voorkomen.

„Ik ben ervan overtuigd dat mede door het normatieve kader die de code stelt, incidenten boven tafel komen. Die incidenten zijn vervelend, maar ook heel leerzaam. Groeien doet altijd ook pijn. Maar op termijn zal daardoor de tolerantie voor incidenten vanuit de sector zelf afnemen en de governance van organisaties zal er steeds beter van worden.”

FOTO CULTUUR + ONDERNEMEN

Governance Code Cultuur Nieuwe regels voor goed bestuur in cultuursector

De nieuwe benaming van de Cultural Governance Code zegt het al: de *Governance Code Cultuur*. Cultuur staat niet meer op de eerste plaats. De algemeen maatschappelijke normen voor goed bestuur zijn voortaan de uitgangspunten voor goed bestuur in de cultuursector. Dat blijkt uit de nieuwe code die maandagmiddag in Rotterdam is gepresenteerd.

Na vijf jaar was een nieuwe code nodig omdat culturele instellingen sinds de bezuinigingen in de sector steeds vaker ook met privaat geld

worden gefinancierd.

De driehoeksrelatie die daardoor is ontstaan – overheid, culturele instellingen en private partijen – heeft de maatschappelijke doelstelling en de artistieke integriteit van culturele organisaties onder druk gezet, staat in het voorwoord van de nieuwe code.

Deze kwestie speelde deze zomer onder meer bij het Stedelijk Museum in Amsterdam; een onderzoekscommissie stelde vast dat raad van toezicht en directie van het Stedelijk de code van goed bestuur uit

2014 hadden overtreden.

De nieuwe code is opgesteld door het kenniscentrum Cultuur + Ondernemen en Louis Houben, hoogleraar private-public governance aan de Tilburg University. Met de private sponsors zijn namelijk ook „de mores van de markt” de cultuursector binnengeslopen. Die ontwikkeling, vraagt het nodige van bestuurders en toezichthouders, zegt Jo Houben, directeur van Cultuur + Ondernemen, in een toelichting: „Stuurmanskunst, aanpassingsvermogen, maar

ook een sterk moreel kompas.” De code, waarover tachtig bestuurders en toezichthouders meedachten, kent acht principes en enige tientallen aanbevelingen. De principes zijn ruim geformuleerd en moeten gevolgd worden. Hier geldt ‘pas toe én leg uit’. Bij de aanbevelingen is ruimte om er van af te wijken. Hier geldt ‘pas toe óf leg uit’.

De code is gebaseerd op vrijwilligheid. Maar voor overheden, fondsen en andere financiers is naleving ervan doorgaans voorwaarde voor subsidieverstrekking.

Advertentie

symposium

BOUMANS IN DE OORLOG

een omstrede verleden onder de loop

Sprekers
Iris Buruma
Peter van der Coelen
Ariette Dekker
Sjarel Ex
Wessel Krul
Helen Schretlen
Sandra Smits
Wouter Veraart
Claartje Wesselink
Dagvoorzitter: Jort Kelder

Vrijdag 9 november
De Doelen, Rotterdam
Voor kaarten en informatie: boljmans.nl